

Pilot strategisch procederen in Nederland van start

Onlangs is een pilot *Public Interest Litigation Project* (PILP) van start gegaan, waarbij de potentie van het strategisch procederen op het gebied van mensenrechten en burgerrechten in Nederland wordt verkend. Strategisch procederen is erop gericht om individuen en minderheden een stem te geven en toegang tot het recht te verschaffen wanneer de begane paden versperd blijken. Het ABB sprak hierover met de projectcoördinator en advocaat Jelle Klaas.

Door: Marloes van den Eeckhout en Floor May

Strategic litigation

“Het gaat om een belangrijk, nieuw en spannend project. Het PILP is een pilot van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM). Het PILP wil mensen- en burgerrechtenschendingen die in Nederland spelen op de agenda zetten en wil daarbij sociale of juridische veranderingen teweeg brengen. Dit door het voeren van rechtszaken, maar ook door een daaraan gekoppelde strategie rond de politiek, de media en het mobiliseren van belangengroepen, mensenrechtenorganisaties en deskundigen.” aldus Klaas. Hij vervolgt: “Het betreft uiteenlopende zaken, van privacy en racisme tot zaken over vrouwenrechten en milieurechten. De meeste zaken zullen tegen de overheid gericht zijn. Het NJCM denkt dat er meer ruimte is voor en behoefte is aan dergelijke procedures. Er zijn drempels waardoor de mogelijkheden om dergelijke procedures te voeren tot op heden te weinig benut worden. Die drempels kunnen financieel zijn (te grote risico's tot en met de bezuinigingen op de rechtsbijstand), politiek (te gevoelig)

of juridisch (het probleem speelt op verschillende terreinen of is erg complex).”

In andere landen is strategic litigation al een bekend fenomeen. Klaas: “In Angelsaksische landen is er een traditie van strategic litigation en zijn er relatief veel ngo's en advocaten mee bezig. In Nederland is er zo goed als geen ervaring op dit vlak. Het PILP wil daar verandering in brengen.”

Betrokken partijen en werkzaamheden

Het PILP wordt gedragen door het NJCM, een vereniging van juristen die zich actief inzet voor de bescherming en ontwikkeling van mensenrechten in Nederland. Een projectraad beslist welke zaken wel en niet worden aangenomen. Als projectcoördinator is Klaas verantwoordelijk voor het draaien van het PILP als geheel en voor het opzetten en aansturen van de afzonderlijke zaken. Het NJCM onderzoekt momenteel wat voor soort zaken bij dit project zouden kunnen horen en treedt daarbij in overleg met allerlei mensenrechtenspelers, zoals

Tom Barkhuysen, partner bij Stibbe en hoogleraar staats- en bestuursrecht in Leiden, is lid van de projectraad van het PILP:

“Medewerking aan het PILP kan interessant zijn voor kantoren omdat het een platform biedt om via een financiële of inhoudelijke bijdrage mee te werken aan voor de maatschappij en de ontwikkeling van het recht belangrijke rechterlijke procedures. Kantoren die – zoals mijn kantoor Stibbe – een eigen pro bono praktijk hebben, kunnen deze via het PILP inzetten om aan belangrijke zaken mee te werken. Kantoren die een dergelijke praktijk niet hebben, kunnen op deze wijze toch betrokken raken bij dit soort zaken. Het PILP vervult zo een belangrijke, stimulerende en coördinerende rol.”

Amsterdamse advocatenkantoren, ngo's, wetenschappers, politici, Amnesty Nederland, Vluchtelingenwerk Nederland, Humanity in Action en het College voor de Rechten van de Mens. Er zijn momenteel drie concrete, potentiële zaken in voorbe-

Jelle Klaas.

reiding en per zaak wordt bekeken welke partijen betrokken kunnen worden. Op dit moment verkent de projectraad bijvoorbeeld of een procedure zal kunnen worden gestart rond het zogenaamde ‘uitsterfbeeld’ van woonwagenvakken. “Landelijk en mensenrechtelijk is er de plicht de cultuur van en de woonwagenvakken zelf in stand te houden (de UNESCO heeft de cultuur onlangs tot werelderfgoed verklaard), maar op plaatselijk niveau zou er soms sprake zijn van een uitsterfbeeld. Door het niet verlenen van vergunningen voor wagens en andere juridische maatregelen op individueel niveau worden de vakken onmogelijk gemaakt, zo stellen enkele wetenschappers en de kampbewoners althans.”

Kostenplaatje

Het project wordt bekostigd door een sponsor (Open Society Foundations) die voor twee jaar het plan van het NJCM heeft geadopteerd door de organisatiekosten te dragen. Voorts werken vele vrijwilligers

actief mee. Het PILP heeft niet voldoende in kas om de zaken zelf te vergoeden. Door de bezuinigingen op de rechtshulp en door verschillende nationale en internationale ontwikkelingen verwacht de projectraad dat er meer vraag zal zijn naar mensen- en burgerrechtzaken bij de slachtoffers, terwijl er minder mogelijkheden zijn om deze voor de rechter te krijgen. Per zaak kijkt de projectraad naar de financiering: of er apart een fonds of een garantstelling aangevraagd moet worden, of er (deels) op toevoeging geprocedeerd kan worden, of een advocatenkantoor de zaak wil adopte-

ren of dat een advocaat bereid is (deels) pro bono te werken.

Bijdrage advocaten

Naast dat er enkele (Amsterdamse) advocaten in de projectraad zitten, voert Klaas gesprekken met advocaten om hen te doen bewegen om een bijdrage te leveren. Over het algemeen heeft dit succes. Over zijn persoonlijke beweegredenen om mee te doen aan dit project deelt Klaas mede: “Ik voel me als advocaat erg betrokken bij de klassieke mensenrechten en heb vanuit mijn praktijk mijn expertise in sociaaleconomische mensenrechtzaken en zaken tegen discriminatie en racisme.” Klaas roept advocaten die zich eveneens geroepen voelen om een bijdrage te leveren aan het PILP op door bijvoorbeeld:

- lid te worden van het NJCM;
- een financiële bijdrage te doen (aan het PILP zelf of aan een individuele zaak);
- mensenrechten- en burgerrechtenproblemen bij het PILP aan te dragen;
- aan te geven bereid te zijn mee te willen werken als procesadvocaat in een PILP-zaak en/of als deelnemer aan een brainstormsessie over een potentiële PILP-zaak.¹

“Als blijkt dat er veel animo is, kunnen we werken aan een soort aanbestedingssysteem waardoor advocaten van verschillende achtergronden, van de experts bij kleine kantoren tot de Zuidas, de kans krijgen mee te doen. Ik kom graag bij geïnteresseerde kantoren langs om over de mogelijkheden te praten,” aldus Klaas.

Het PILP is een pilot. In 2016 wordt bekeken of deze een vervolg krijgt. ■

¹ Voor meer informatie kunt u naar: www.njcm.nl, twitter: @PILP_NJCM, of contact opnemen via contact@pilpnjcm.nl of (071) 527 6297. De website van het PILP is bij het ter perse gaan van dit blad nog niet online.